

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/115/2024
Identifikačné číslo spisu:	6713213887
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6713213887.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a členiek senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Jany Haluškovej v spore žalobcov A/ F. R., narodeného XX. XXXX, Q., Z. XXX/XX zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Vlkolinským, Zvolen, Námestie SNP 87/8, a B/ F. R., narodeného XX. S. XXXX, Q., Z. XXX/XX, proti žalovanému W. R. narodenému XX. J. XXXX, M. M., Q., o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 12C/181/2013, o dovolaní žalobcu A/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. decembra 2023 sp. zn. 13Co/69/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanému p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcom A), B) v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 30. júla 2021 č. k. 12C/181/2013 - 691 rozhodol tak, že:

I. Súd u r č u j e , že žalobca A/, žalobca B/ a žalovaný sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva číslo XXXX pre Okresný úrad Zvolen, katastrálny odbor, pre okres Zvolen, obec Q., katastrálne územie Q. pod A „majetková podstata“ stavby súpisné číslo XXX na parcele 7481/9 - rodinný dom, každý v podiele 1/3.

II. Súd p r i z n á v a žalobcovi A/ právo na náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 100 percent.

III. Súd p r i z n á v a žalobcovi B/ právo na náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 100 percent.

IV. Žalovaný j e p o v i n n ý tlmochníčke C. Q. zaplatiť tlmochné 106,30 eur do troch dní od

právoplatnosti rozhodnutia.

1.1. V odôvodnení rozhodnutia okresný súd uviedol, že žalobca A/ sa žalobou zo dňa 16.08.2013 voči žalovanému domáhal určenia, že je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v okrese Zvolen, obci Q., k.ú. Q., postavenej na parc. registra C, parc. č. 7481/9, súpisné č. 511, vedenej ako rodinný dom, ktorá je zapísaná na LV č. XXXX, v rozsahu spoluvlastníckeho podielu 1/4 v pomere k celku. Súd prvej inštancie rozsudkom č. k. 12C/181/2013-135 zo dňa 03.02.2015 žalobu zamietol a nepriznal žalobcovi A/ nárok na trovy konania. Žalobca A/ podal voči tomuto rozhodnutiu odvolanie, na základe ktorého Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením č. k. 13Co/295/2015-171 zo dňa 03.10.2017 rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

1.2. Súd prvej inštancie uznesením č. k. 12C/181/2013-505 zo dňa 03.03.2020 rozhodol o pristúpení žalobcu B/ do konania. Žalobcovia po upresnení petitu žaloby trvali na určení, že žalobcovia A/, B/ a žalovaný sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX, okres Zvolen, obec Q., k. ú. Q. pod A majetková podstata stavby, súpisné č. XXX na parc. č. 7481/9 - rodinný dom, každý v podiele 1/3. Súd prvej inštancie skonštatoval, že žalobcovia A/ a B/ sú aktívne legitimovaní na podanie žaloby. Žalobca A/ a žalobca B/ sú synovia po C. R. a F. Z. R. a žalobca B/ je potomok - syn po ich zomretom bratovi F. R. staršom. V čase posledného pojednávania obidvaja žalobcovia mali naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva podľa § 137 písm. c/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), nakoľko bez tohto určenia nemôže dôjsť k zmene v katastri nehnuteľností.

1.3. Predmetom konania bolo určenie spoluvlastníctva strán sporu k spornej nehnuteľnosti.

1.4. Súd prvej inštancie na vec aplikoval ustanovenia § 562 Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Sb. a § 854 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. a zákonného čl. XIV z roku 1984.

1.5. Dal za pravdu žalobcom, že rodinný dom bol postavený C. R. s manželom F. Z. R., na ktorých sa vzťahovala úprava zákonného čl. XIV. z Uhorského obyčajového práva o koakvizícii. Súd prvej inštancie považoval za správne opravené dedičské rozhodnutie Štátneho notárstva vo Zvolene č. D 342/69-10 zo dňa 11.12.1969, z ktorého vyplýva, že do dedičstva po F. R. L. nepatrí polovica domu súp. č. XXX, nakoľko ho spolu postavili F. Z. R. a C. R.. Zodpovedá to princípu koakvizície v roku 1938 podľa platného uhorského obyčajového práva. Podľa záveru súdu prvej inštancie správne má byť vyznačený dom so súp. č. XXX na parc. č. 7481/9, k. ú. Q.. Následne okresný súd uviedol, že od opraveného dedičského rozhodnutia D 342/69-10 z 11.12.1969 sa odvíja dedičská postupnosť, z ktorej vyplýva, že žalovaný nemá mať dom so súp. č. XXX v 1/1, ale prináleží žalobcovi A/ a žalobcovi B/, každému v 1/3. Naopak, nestotožnil sa s vyjadreniami žalovaného, že rodinný dom postavila jeho matka C. R. s jej otcom F. R. Alemankinom.

1.6. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Žalobca A/, B/ boli v konaní úspešní, žalovaný neúspešný, vzniklo im právo na náhradu trov konania. Súd osobitnými výrokmi rozhodol, že súd priznáva žalobcovi A/ právo na náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 100 percent a žalobcovi B/ právo na náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 100 percent. Vzhľadom k tomu, že sa jedná o konečné rozhodnutie, súd rozhodol o povinnosti neúspešného účastníka žalovaného zaplatiť tľmočníčke C. tľmočné 106,30 EUR za preklad pozemnoknižnej vložky z maďarského jazyka do slovenského jazyka, do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 20. decembra 2023 sp. zn. 13Co/69/2021 rozhodol tak, že:

I. Rozsudok Okresného súdu Zvolen č. k. 12C/181/2013-691 zo dňa 30. júla 2021 m e n í v o výrokoch I. a II. tak, že

Žalobu z a m i e t a.

Žalobcovia A/ a B/ s ú p o v i n í zaplatiť žalovanému náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o ich výške.

II. Žalobcovia A/ a B/ s ú p o v i n í zaplatiť žalovanému náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o ich výške.

III. Výrok IV. rozsudku súdu prvej inštancie zostáva n e d o t k n u t ý.

2.1. V dôsledku podaného odvolania odvolací súd preskúmal vec v rozsahu podľa § 379 CSP, rešpektujúc viazanosť odvolacími dôvodmi podľa § 380 CSP a vzhľadom k tomu, že mal za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,

dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakoval sám na pojednávaní konanom dňa 20.12.2023, zároveň v súlade s § 382 CSP vyzval strany, aby sa vyjadrili k možnému použitiu nepoužitých ustanovení zákona. Odvolací súd v súlade s § 390 CSP sám rozhodol vo veci a v súlade s § 388 CSP rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil tak, ako to vyplýva z výroku rozhodnutia, z dôvodu, že neboli splnené podmienky na potvrdenie, ani na zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie.

2.2. Nakoľko mal odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, na pojednávaní pristúpil k zopakovaniu a doplneniu dokazovania rozhodnutím štátneho notárstva vo Zvolene č.k. D 1193/79-16 zo dňa 29. 11. 1979, pozemnoknižnej zápisnica č. 4577 (č.l. 20) pre obec, pozemnoknižnej vložky č.1880 obec Pliešovce (listiny pripojené na čl. XX), pozemnoknižnej vložky č. XXXX obec Pliešovce (prílohová obálka č.l.39), oznámením Obce Pliešovce č.j. 17/06 zo dňa 08.08.2006 (prílohová obálka č.l. 39), informatívnym výpisom z katastra nehnuteľností č. 3171 z 01.11.2011 (prílohová obálka č.l. 39), oznámením obce Pliešovce č.j. 75/96 na (č.l. 110), rozhodnutím štátneho notárstva vo Zvolene č. D 342/69-10, uznesením o dedičstve sp. zn. D 1189/96 zo dňa 26. 05. 1998 Okresného súdu vo Zvolene (č.l. 24), listom žalobcu A/ (čl. 154 spisu) z 28.10.2008 k Dnot 154/2008 Notárskemu úradu JUDr. Márie Vavráčovej.

2.3. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že rozhodnutím štátneho notárstva vo Zvolene č.k. D 1193/79-16 zo dňa 29. 11. 1979 v dedičskej veci po poručiteľovi F. R. nar. XX. XX. XXXX, zomrelom XX. XX. XXXX (čl. 11) bola schválená dohoda dedičov F. (žalovaný), F. R. (žalobcu A/) - detí poručiteľa a C. R., rod. R. (manželky poručiteľa), ktorou sa okrem iných nehnuteľností potvrdilo nadobudnutie dedičstva - domu číslo 449, potom 511, teraz bez prideleného popisného čísla postaveného z kameňa a hlíny, postaveného z jednej miestnosti s humnom na parc. 7482/2, v evidencii nehnuteľností obce Pliešovce, ako aj pozemku parc. č. EN 7482/2 zapísaného vo vložke č. 1880 v celosti, v evidencii nehnuteľností obce Pliešovce, dedičom W. R. narodenému XX. XX. XXXX a F. R. narodenému XX. XX. XXXX, obidvom v rovnakom pomere. Podľa pozemnoknižnej zápisnice č. 4577 (č.l. 20) pre obec Pliešovce 1. 7434, 2.3, parcelu č. 7482/2 dom č. p. XXX o výmere 77 m², ako aj pozemok 7481/9 hosp. budova o výmere 44 m² pod B 14 vlastnil F. v 1/36 a pod B 15 L. Rell rod. Z. v 1/36. Podľa pozemnoknižnej vložky č.1880 obec Pliešovce (listiny pripojené na čl. 83) majetková podstata radové č. 7/ - parcelné č. 7482/2 dom č. 449 bola vo vlastníctve F. Z. R. (ktorého manželka je C. v 1/2 právnym titulom daru 29. 03. 1928 a v 1/2 právnym titulom dedenia 27. 10. 1247. Podľa pozemnoknižnej vložky č. 1947 obec Pliešovce (prílohová obálka č.l.39) vlastníckmi majetkovej podstaty radové č. 1 - parcelné č. 7481/9 hospodárska budova Q., boli: M vdova L. R. rod. L. v X/X, M F. R. L. v X/X, M jeho manželka L. rod. Q. v X/X a M C. R. rod. R. v X/X (podľa skutočného rozdelenia 31. 03. 1947). Stavbe rodinného domu, postavenej na parcele č. 7481/9 v katastrálnom území Q. bolo v zmysle oznámenia Obce Pliešovce č.j. 17/06 zo dňa 08.08.2006 (prílohová obálka č.l. 39) pridelené súpisné č. 511. Z informatívneho výpisu z katastra nehnuteľností č. 3171 (prílohová obálka č.l. 39) vyplýva, že predmetná stavba bola do katastra nehnuteľností zapísaná na základe oznámenia o súp. č. č.j. 17/06 zo dňa 08.08.2006. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že sporná nehnuteľnosť mala súpisné č. 511 pridelené 11.09.1996 (Oznámenie obce Pliešovce č.j. 75/96 na č.l. 110). Z listu žalobcu A/ (čl. 154 spisu) z 28.10.2008 k Dnot 154/2008 adresovaného Notárskemu úradu JUDr. Márie Vavráčovej, súd zistil, že žalobca A/ žiadal notársky úrad o prejednanie novoobjaveného majetku, v dedičskej veci po neb. F.i, nar. XX.XX.XXXX, naposledy bytom v Pliešovciach, časť Podjavorie, ktorý zomrel XX.XX.XXXX, z dôvodu, že nebol v pôvodnom konaní prejednaný RD č. 511 v BSM manželov, postavený v roku 1938 na parc. č. 7481/9. Uviedol, že dom č. 511 vlastnila C. R. len v polovici. Žalobca B/ pred odvolacím súdom uviedol, že sporná nehnuteľnosť nebola prejednaná v dedičskom konaní po otcovi.

S prihliadnutím na skutočnosť, že stavbe postavenej na parcele č. 7481/9 v katastrálnom území Q. bolo súpisné č. 511 pridelené obcou Pliešovce až 11.09.1996, potom nemožno súhlasiť s tvrdením žalobcov, že vo veci konajúci notár sa v rozhodnutí štátneho notárstva vo Zvolene č.k. D 1193/79-16 zo dňa 29. 11. 1979 dopustil omylu v označení predmetu dedičstva, ktorý tvoril dom pod pôvodným číslom 449 (potom 511 a v čase rozhodovania bez prideleného popisného čísla) postavený na parc. 7482/2 v evidencii nehnuteľností obce Pliešovce, keď súčasne predmetom dedičstva bol aj pozemok parc. č. 7482/2 (zapísaný v pozemnoknižnej vložke č. 1880) v celosti a predmetom dedičstva neboli nehnuteľnosti zapísané v pozemnoknižnej vložke č. 1947.

2.4. Rozhodnutím štátneho notárstva vo Zvolene č. D 342/69-10 zo dňa 11. 12. 1969 v dedičskej veci

po F. R. - L. zomrelom dňa XX. XX. XXXX (č.l. 18) sa potvrdilo nadobudnutie dedičstva výlučnej dedičky C. R. rod. R. narodenej XX. XX. XXXX, Q. č. XXX, dcére poručiteľa, a to vrátane polovice domu č. XXX v cene 10 000 Kčs, ako aj vrátane príslušného spoluvlastníckeho podielu na parcele číslo E-KN 7481/9 v evidencii nehnuteľností obce Pliešovce (v pozemkovej knihe katastrálneho územia Q. vo vložke č. 1947/2 v 1/6). V zmysle zápisnice zo dňa 15. 12. 1969 napísanej na štátnom notárstve vo Zvolene v dedičskej veci po F. R. - L. zomrelom dňa XX. XX. XXXX (č.l. 19) sa bez predvolania dostavil zástupca dedičky (F. R. /Z. - poznámka odvolacieho súdu/, Pliešovce č. 511 - t.j. otec žalobcu A/ a žalovaného), ktorý uviedol, že podľa vložky č. 1880 katastrálne územie Q. podľa B1 je vlastníkom parc. č. 7482/2, na ktorej bol starý dom č. 449, na ktorej parcele si postavili v roku 1938 so svojou manželkou C. rodenou R. dom č. p. 511. Na SG bolo zistené, že dom číslo 511 sa nachádza na parc. č. 7482/2 a ako užívatelia v ev. liste č. nečitateľné sú zapísaní F. R. a man. C. rod. R.. Nesprávne preto bolo uvedené v zápisnici o predbežnom vyšetrení zo dňa 10. 07. 1969, že do dedičstva patrí polovica domu č. 511 v cene 10 000 Kčs. Na podklade tejto zápisnice bolo nesprávne prejednané dedičstvo dňa 11.12.1969. Bolo vyhlásené rozhodnutie, ktorým štátne notárstvo doplnilo rozhodnutie D 342/69-10 zo dňa 11. 12. 1960 v tom zmysle, že sa v riadku piatom a šiestom vypúšťa z výroku polovica domu 511 v cene 10.000 Kčs a tak isto sa opraví aj rozhodnutie o vyrubení notárskych poplatkov z dedičstva. Existencia žalobcami tvrdeného omylu v označení parcely, na ktorej sa nachádza sporná nehnuteľnosť, nebola ani v tomto prípade preukázaná.

2.5. Žalobcovia v konaní tvrdili, že nadobudli spoluvlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti dedením na základe rozhodnutia Štátneho notárstva vo Zvolene D 1193/79 v dedičskom konaní po nebohom F. Z.vi (otcovi žalobcu A/ a žalovaného). Žalobcovia v konaní nepreukázali, že sa stali spoluvlastníkmi spoluvlastníckeho podielu k spornej nehnuteľnosti na základe nimi tvrdených skutočností, nepreukázali svoje tvrdenia o prejednaní spornej nehnuteľnosti v dedičskom konaní po F. Z. R. (otcovi žalobcu A/ a žalovaného), odvolací súd sa nemohol stotožniť ani s tvrdením žalobcov, v ktorom namietali duplicitné prejednanie spornej nehnuteľnosti v dedičskom konaní po ich matke C. R. rodenej R. narodenej XX. XX. XXXX, zomrelej XX. XX. XXXX (uznesenie o dedičstve sp. zn. D 1189/96 zo dňa 26.05.1998).

Vzhľadom na vyššie uvedené, keď z tvrdení žalobcov vyplýva, že sporné spoluvlastnícke podiely na nehnuteľnosti vlastnil ich právny predchodca a v konaní nebolo preukázané, že tieto boli predmetom dedenia v dedičskom konaní, keďže nebol preukázaný omyl konajúceho notára pri písaní rozhodnutia Štátneho notárstva vo Zvolene zo dňa 29. 11. 1979 č.k. D 1193/79-16 po nebohom F. Z. R. možno skonštatovať, že sporná nehnuteľnosť nebola predmetom konania o dedičstve.

2.6. Ďalej uviedol, že ako vyplýva z judikatúry najvyššieho súdu (napr. uznesenie sp. zn. 5Cdo/106/2008 z 10. 02. 2009) dedič sa nemôže domáhať určovacou žalobou priameho určenia svojho vlastníckeho práva k majetku poručiteľa, ale „len“ určenia toho, že tento majetok patril ku dňu smrti poručiteľa poručiteľovi, prípadne určenia, že majetok patrí do dedičstva po poručiteľovi. Až po takomto určení môže byť majetok prejednaný v (dodatočnom) dedičskom konaní. Inak povedané, v konaní o určovacej žalobe sa možno domáhať určenia vlastníckeho práva získaného na základe rôznych nadobúdacích titulov, avšak deklarovanie nadobudnutia vlastníckeho práva dedením je predmetom dedičského konania. Keďže sporná nehnuteľnosť nebola predmetom dedenia po ich právnom predchodcovi (ktorý je súčasne aj právnym predchodcom žalovaného), v zmysle dedičského práva sa mohli (a mali) takíto dedičia domáhať, že nimi tvrdená sporná nehnuteľnosť patrí do dedičstva po poručiteľovi (teda žalobou o určenie dedičského práva) a až následne by sa mohli prostredníctvom žiadosti o dodatočné prejednanie novoobjaveného majetku a výsledkov následného dodatočného dedičského konania domáhať zápisu zdedených nehnuteľností do katastra nehnuteľností.

2.7. Odvolací súd uzavrel, že vzhľadom na vyššie uvedené, keďže žalobcovia nepreukázali v konaní nadobudnutie tvrdeného spoluvlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti na základe právneho titulu predpokladanom zákonom, odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie tak, že žalobu žalobcov na určenie vlastníctva spoluvlastníckeho podielu vo výške po 1/3 k spornej nehnuteľnosti zamietol.

2.8. O nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie rozhodol podľa § 262 ods. 1 CSP v spojitosti s § 255 ods. 1 CSP. Celkový úspech vo veci mal žalovaný, preto mu súd priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol s poukazom na § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní bol plne úspešný odvolateľ - žalovaný, nakoľko odvolací súd odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobu zamietol. Keďže odvolanie žalovaného bolo dôvodné, žalovanému vznikol v plnom rozsahu nárok

na náhradu trov odvolacieho konania, preto mu súd priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca A) (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ust. § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP.

3.1. Namietal, že pokiaľ odvolací súd považuje za správne opravené dedičské rozhodnutie z č. 1. 18 Štátneho notárstva vo Zvolene číslo D 342/69-10 zo dňa 11.12.1969 v spojení s rozhodnutím Štátneho notárstva vo Zvolene číslo D 342/69-13 právoplatné 02.05.1970, z ktorého vyplýva, že do dedičstva po JB. nepatrí polovica domu súpisné číslo 511, nakoľko ho spolu postavili F. R. Z. a C. R., toto nezodpovedá princípu koakvizície v roku 1938 podľa platného uhorského obyčajového práva, pretože to, kto mal trvalý pobyt v Pliešovciach je len podporným dôkazom, nemá vplyv na koakvizíciu. Na č. 1. 111 sa nachádza oznámenie F. nebohý, C. R., otec a manželka. J. žalovaného, žalobcu a mama. Z tohto by malo vyplývať, že bola nehnuteľnosť vo vlastníctve manželov. Poukazuje na právoplatný rozsudok Okresného súdu sp. zn. 12C/181/2013-691 zo dňa 30. júla 2021, kde súd považoval za správne opravené dedičské rozhodnutie z č. 1. 18 Štátneho notárstva vo Zvolene číslo D 342/69-10 zo dňa 11.12.1969, z ktorého vyplývalo, že do dedičstva po F. nepatrí polovica domu súpisné číslo 511, nakoľko ho spolu postavili F. R. Z. a C. R.. Zodpovedá to princípu koakvizície v roku 1938 podľa platného uhorského obyčajového práva. To, kto mal trvalý pobyt v Pliešovciach je len podporným dôkazom, nemá vplyv na koakvizíciu. Správne má byť vyznačený dom so súpisným číslom 511 na parcele 7481/9, k. ú. Pliešovce. Od opraveného dedičského rozhodnutia D 342/69-10 z 11.12.1969 v spojení s rozhodnutím Štátneho notárstva vo Zvolene číslo D 342/69-13 právoplatné 2.5.1970 sa odvíja dedičská postupnosť, z ktorej vyplýva, že žalovaný nemá mať dom so súpisným číslom 511 v 1/1, ale prináleží žalobcovi A/, žalobcovi B/ a žalovanému, každému v 1/3.

3.2. Na základe vyššie uvedeného navrhol, aby dovolací súd rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica zo dňa 20. decembra 2023, v konaní vedenom pod sp. zn. 13Co/69/2021-771, v spojení s uznesením zo dňa 06. februára 2024, sp. zn. 3Co/69/2021, zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

4. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

5. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

6. Dovolateľ namietal nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP a podľa obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) aj existenciu vady zmatečnosti konania podľa § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd tak bude posudzovať dovolanie aj podľa § 420 písm. f) CSP.

7. Najvyšší súd ako prvé skúmal, či napadnuté rozhodnutie trpí vadou zmatečnosti. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným

výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov [porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03]. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

9. Najvyšší súd posúdil obsah dovolania prostredníctvom interpretačného pravidla podľa § 124 CSP a zistil, že dovolateľ namieta nezákonné hodnotenie dôkazov súdmi nižšieho stupňa a nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia. V súdnej veci odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 388 CSP a vo veci sám rozhodol (§ 390 CSP) tak, že žalobu zamietol. Výtkol súdu prvej inštancie, že na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Podľa súdu prvej inštancie je sporná nehnuteľnosť - rodinný dom s. č. 511 postavený na p. č. 7481/9 v k. ú. Q. v podielovom spoluvlastníctve účastníkov konania titulom dedenia po rodičoch žalobcu A) a žalovaného. K tomuto skutkovému záveru došiel súd prvej inštancie tak, že po oprave dedičského rozhodnutia z 11.12.1969 už polovica domu s. č. 511 nebola predmetom dedičstva po nebohom F. R. L., starom otcovi žalobcu A) a žalovaného a preto platí, že dom bol vo vlastníctve F. R. Z. a jeho manželky C. R., t. j. rodičov žalobcu A) a žalovaného. Súd potom uzavrel, že správne má byť dom s. č. 511 postavený na p. č. 7489/9 v k. ú. Q. a titulom dedičskej postupnosti sú vlastníckmi spornej nehnuteľnosti účastníci konania, každý v 1/3.

9.1. Odvolací súd naopak dospel k záveru, že žalobca A) a B) neunesli dokazné bremeno ohľadom vlastníctva k predmetnej nehnuteľnosti. Identifikoval nesprávne skutkové zistenia:

- vlastníci domu s. č. 511 postaveného na p. č. 7489/9 v k. ú. Q. boli rodičia žalobcu A) a žalovaného - manželia R. (F. Z. a C.). K tomuto odvolací súd uviedol, že sám F. Z. R., otec žalobcu A) a žalovaného pred notárom prejednávajúcim dedičstvo po nebohom F. R. L. [(starom otcovi žalobcu A) a žalovaného] v roku 1969 vyhlásil, že je vlastníkom p. č. 7482/2 z PKV č. 1880, k. ú. Q., na ktorej je postavený starý dom č. 449 a na ktorom pozemku si v roku 1938 so svojou manželkou postavil dom č. p. 511. Z dedičskej podstaty po starom otcovi F. R. L. tak „vypadol“ dom č. p. 511 postavený na p. č. 7482/2 a nie dom s. č. 511 postavený na p. č. 7489/9. Preto podľa odvolacieho súdu nemohlo prísť k omylu v označení parcely, nakoľko F. R. Z. sa v zápisnici zo dňa 15.12.1969 jasne vyjadril, že žiada vylúčiť z dedičskej podstaty jeho dom na p. č. 7482/2, ktorého pozemku bol súčasne aj vlastníkom;

- tvrdenie žalobcov, že sa notár prejednávajúci dedičstvo po otcovi žalobcu A) a žalovaného F. R. Z. v roku XXXX pomýlil v Rozhodnutí č. D 1193/79-16 zo dňa 29.11.1979 (namiesto p. č. 7481/9 uviedol p. č. 7482/2 - argumentácia žalobcov) vyhodnotil odvolací súd tiež ako nepravdivé. Dôvodil tým, že rodinnému domu postavenému na p. č. 7481/9 bolo pridelené súpisné číslo až v roku 1996 na základe Oznámenia obce Pliešovce (č. l. 110), t. j. 20 rokov od vydania predmetného dedičského rozhodnutia. Zámena rodinných domov tak mohla spočívať v tom, že rodinný dom postavený na p. č. 7482/2 bol v čase konania dedičských konaní (r. 1969 a 1979) v evidencii nehnuteľností vedený ako „dom č. 449, potom 511, teraz bez prideleného popisného čísla postavený z kameňa a hliny, postaveného z jednej miestnosti s humnom na parc. 7482/2“. Odvolací súd tak zistil, že išlo o dva rodinné domy, jeden postavený na p. č. 7482/2 a druhý postavený na p. č. 7481/9. V čase prejednávania dedičského konania po starom otcovi žalobcu A) a žalovaného, F. i tak bol známy len jeden rodinný dom s číslom 511 a to postavený na p. č. 7482/2. Rodinnému domu postavenému na p. č. 7481/9 ešte ani v roku 1979 nebolo pridelené súpisné číslo;

- zároveň poukázal aj na list žalobcu A) z 28.10.2008 adresovaného Notárskemu úradu JUDr. Márie Vávračovej, ktorým žiadal o prejednanie novoobjaveného dedičstva po svojom otcovi a to rodinného domu č. 511 postaveného na p. č. 7481/9, ktorý potvrdzuje ním zistené skutkové závery, že išlo o dva rodinné domy. Žalobca A/ však v rozpore s vykonaným dokazovaním tvrdil, že tento dom bol vo vlastníctve jeho otca a nie starého otca F.

9.2. Z uvedeného vyplýva podľa odvolacieho súdu, že žalobcovia v konaní nepreukázali nadobudnutie spoluvlastníctva k spornej nehnuteľnosti na základe právneho titulu dedenia, ani iného titulu predpokladaného zákonom. Odmietol sa omyl notára, ako aj duplicitu rodinného domu s. č. 511 v dedičskej podstate po nebohom otcovi žalobcu A) a žalovaného a ich starého otca. Zároveň poukázal na judikatúru najvyššieho súdu, napr. uznesenie sp. zn. 5Cdo/106/2008 zo dňa 10.02.2009, z ktorej vyplýva, že dedičia sa nemôžu úspešne určovacou žalobou domáhať priameho určenia svojho vlastníckeho práva k majetku poručiteľa, ale „len“ určenia, že tento majetok patril ku dňu smrti poručiteľa poručiteľovi, prípadne, že majetok patrí do dedičstva po poručiteľovi t. j. musí byť zachovaný procesný postup.

9.3. V tejto súvislosti je potrebné podotknúť, že dovolaním nie je zásadne možné úspešne napadnúť hodnotenie dôkazov. Dovolací súd je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly má dovolací súd možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd po preskúmaní spisu konštatuje, že postup odvolacieho súdu v procese zisťovania skutkového stavu bol správny. Skutkové závery odvolacieho súdu sú logické a majú oporu v opätovnom dokazovaní. Odvolací súd si splnil zákonnú povinnosť podľa § 384 ods. 1 CSP a zopakoval dokazovanie. Čo sa týka hodnotenia dôkazov, tak dovolací súd uvádza, že nie je svojvoľné a ani v zrejmom omyle s prijatými skutkovými závermi vyabstrahovanými z vykonaných dôkazných prostriedkov.

10. V súvislosti s námietkou dovolateľa o nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08). Ani tu dovolací súd nevezhliadol pochybenie súdov nižších inštancií. Odvolací súd zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k prijatému rozhodnutiu (zmene rozhodnutia prvoinštančného súdu), jeho postup nemožno považovať za zjavne neodôvodnený. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia má náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. V súdnej veci sú z rozhodnutia odvolacieho súdu zrejmé úvahy, ktoré ho viedli k záveru, že žalobcovia neunesli dôkazné bremeno o tvrdení, že nadobudli spoluvlastnícke právo k dotknutej nehnuteľnosti titulom dedenia (D 1193/79) po F. (nar. XX.XX.XXXX, zomrel XX.XX.XXXX) a to z vyššie uvedených dôvodov, žiadny omyl notára pri spisovaní konečného rozhodnutia v dedičskom konaní sa nepotvrdil. Tiež je potrebné konštatovať, že odvolací súd sa dostatočne vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a s

odvolacími námietkami dovolateľa.

11. Dovolací súd v tejto súvislosti považuje za potrebné dodať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, pretože je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Prieskum skutkových zistení zo strany dovolacieho súdu spočíva iba v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade znátočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v súdnej veci nezistil.

12. Dovolateľ namietal aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP. Dovolanie prípustné podľa § 421 preto možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Na to, aby dovolací súd mohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v § 431 až § 435 CSP. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Pri skúmaní procesnej prípustnosti dovolania a náležitého vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľ nevymedzil žiadnu právnú otázku. Nie je tak zrejmé, v čom konkrétne spočíva nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom a nie je to možné zistiť ani prostredníctvom interpretačného pravidla z § 124 CSP. Dovolanie tak nie je vymedzené spôsobom podľa § 432 CSP.

13. Dovolací súd uzatvára, že dovolanie v časti namietajúcej vadu znátočnosti konania podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné ale nedôvodné a v časti namietajúcej nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP nie je prípustné. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie zamietol (§ 448 CSP).

14. Žalovaný bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol mu nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.